

2009. ÉVI TEVÉKENYSÉGI BESZÁMOLÓ

Kedves Olvasó!

A Pogány-havas Kistérségi Társulás 2009-ben ünnepelte fennállásának 10 éves évfordulóját. A szervezet célja a Csíksomlyótól Gyimesbükkig tartó 33 falu-falureész 23.000 lakója számára az életminőség javulásához hozzájárulni úgy, hogy közben figyelmet fordítunk a természeti és kulturális örökségünk megőrzésére. Fő tevékenységi területeink a mezőgazdaság, turizmus és az épített és a természeti környezet védelme.

A társulást az érintett önkormányzatok hozták létre Hargita megye Tanácsának javaslatára 2009-ben, első elnöke Szócs Béla, Pálfalva község, második elnöke Ferencz Tibor, Szépvíz község polgármestere volt. A társulás jelenlegi elnöke Mihók Péter, Gyimesközéplek polgármestere, alelnöke Mátéffy Mária, aki a megalapítás és a működés motorja, valamint Rácz Árpád, iskolaigazgató, megyei tanácsos. A munkaszervezet igazgatója Rodics Gergely, vidékfejlesztési szakember.

Fontos kiemelni, hogy a kistérségi együttműködés nem csupán önkormányzatok együttműködése, de vállalkozóké, fiataloké, gazdaegyesületeké, közbirtokosságoké is. Ezekkel az érdekcsoportokkal az elmúlt négy évben több, mint száz találkozót szerveztünk meg, és minden évben egy, vagy több tanulmányútra igyekeztünk elvinni a térség aktívabb lakóit, ahol vidékfejlesztésről, mezőgazdaságról, turizmusról, környezetvédelemlről, helyi termék-előállításról tanulhattak.

Munkánkat a tagok éves tagdíjai, pályázati források, és 2008. óta egyre több támogatói adomány teszi ki.

2009-ben az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy találkozhattunk Károly herceg, brit trónörökössel. Ez a szászkezdi találkozás egy hosszabb távú együttműködés első lépése volt, amit egy második, londoni megbeszélés követett.

A walesi herceg és Rodics Gergely találkozója Szászkezden, 2009 májusában

A társulásnak jelenleg 4 egyetemi végzettségű alkalmazottja van, emellett két évet tölt nálunk egy amerikai önkéntes, és rendszeresen együtt dolgozik velünk legnagyobb adományozónk, és kedves barátunk, az angol Barbara Knowles. Az elmúlt években több egyetemi diplomadolgozat készült nálunk, és számos egyetemmel, köztük az Cambridgei, a londoni Imperial College, a német Göttingeni és Giesseni, számos magyarországi, valamint a Sapientia és a Babes Bolyai egyetemekkel volt és van együttműködésünk.

Jelen kiadványnak nem célja az elmúlt tíz évet számba venni, de reméljük, hogy a következő oldalak elolvasása segít képet kapni arról, milyen munka folyik nálunk a hétköznapokban, és talán az is körvonalazódik, hogy melyek lesznek azok az eredmények, amelyek a társulás munkája révén fokozatosan egyre inkább éreztetik majd hatásukat az itt élők mindennapjaiban.

LEADER program

A LEADER az Európai Unió vidéket, falvakat támogató programja, amely pénzügyi segítséget nyújt a falvak fejlesztéséhez, a helyi lakosság által megfogalmazott célok megvalósításához.

- 1. A Csíki LEADER térség közös fejlesztési stratégiájának az elkészítése:** Az Alcsík és Felcsík kistérségekkel közösen pályázatot nyújtottunk be a 431.1. intézkedés 3. részéhez, melyen 50.000 €-t nyert a három térség együtt. A projekt a Csíki-medence összes faluját magába foglaló Helyi Akciócsoport megalakulását, a vidékfejlesztési terv elkészítését, valamint a LEADER program népszerűsítését támogatja. A tevékenységeket 2010. január és május között kell megvalósítani.
- 2. Részvétel a magyarországi LEADER Expon és konferencián:** Februárban Budapesten a LEADER Expon bemutakoztak a magyarországi LEADER térségek, ahol a Kistérségi Társulásunk két képviselővel jelen volt. Az Expo keretében konferenciát tartottak, ahol megismerkedtünk a magyarországi LEADER szövetség vezetőjével is.
- 3. LEADER mentor programban való részvétel:** A Civitas Alapítvány december 7-8. között kétnapos képzést szervezett magyarországi szakemberek részvételével, ahol a stratégia készítés lépéseit tanulhatták meg a résztvevők. Kistérségünk két fővel vett részt a képzésen.

Turizmus

A kistérségi társulás egyik kiemelt célkitűzése a helyi turisztikai szolgáltatások bővítése, fejlesztése, a kistérségnek a turisták és turisztikai piacok számára való ismertté tétele annak érdekében, hogy színvonalas ökoturisztikai célterületként igényes, jól fizető turistákat vonzzon a térségbe.

- 4. Rendszeres turisztikai kerekasztal beszélgetések a turisztikai vállalkozóknak és szolgáltatóknak:** A turisztikai kerekasztal beszélgetéseket 2008. tavasza óta szervezzük, melynek célja, hogy a turizmusban érdekeltek fejlesztési lehetőségekről, közös projektekről és a kistérség turizmusfejlesztési stratégiájának a megvalósításáról beszéljessenek.
- 5. Angol nyelvű turistakalauz:** Pályázaton nyert támogatásból terveztettük és nyomtattuk ki ezt a brosúrát. Bemutatja a kistérség turisztikai látnivalóit, tartalmaz egy rövid történelmi összefoglalót, néhány programötletet, a vendéglátó egységek listáját, és egy turistatérképet. A kistérségi irodában és a térségi panziókban található meg, és Angliában terjesztettük ottani turizmussal foglalkozó szervezetek és személyek között. Így kapott belőle Károly herceg két közvetlen munkatársa, öt angliai nemzeti park szakembere, turinform irodák és a lejjebb bemutatott cambridge-i konferencia résztvevői is.

- 6. Személyre szabott programok megszervezése, bonyolítása turisták számára:** A tavalyi évben több alkalommal szerveztünk idegenvezetést magyarországi, angliai és

amerikai turistáknak. A programok közt szerepelt gyalogtúra, a kistérség bejárása autóval, látnivalók megtekintése, természeti értékek bemutatása, a hagyományos gazdálkodással való ismerkedés. Ezt a tevékenységet az idei évben szeretnénk folytatni és bővíteni.

7. **Turistaösvények kifestése:** 2009-ben folytattuk az egy évvel korábban megkezdett programunkat, amelynek keretén belül a hiányos vagy sokszor csak térképen létező jelzéseket festettük ki.
8. **Turisztikai információs táblák elkészítése:** A Polgártárs Alapítvány pályázatán nyert támogatásból készítettük el négy község falvainak központjában a turisztikai információs táblákat. A tábla megépítését a polgármesteri hivatalok vállalták, a pályázatból pedig elkészítettük a térképeket és a látnivalókat bemutató nyomtatványokat.
9. **Részvétel a februári HungExpo turisztikai kiállításon** Budapesten. Fél nap alatt elfogytak azok a turisztikai kalauzaink, amelyek hat különböző téma (Csíksomlyó, történelem, néphagyományok, régi házak, borvizek, lelki tájak) köré csoportosítva mutatják be a kistérség látnivalóit. Számos szakmai kapcsolat alakult ki.
10. **Helyi termelők felkutatása:** A kistérségben sok olyan személy van, akik még ismerik a hagyományos termékek készítését. Őket kutattuk fel, és összegyűjtöttük egy adatbázisba. Így értesíteni tudjuk őket, ha valahol vásár lesz, turistákat tudunk vinni hozzájuk, akik vásárolnának, és megpróbálunk a termékeiknek piacot keresni.
11. **A zarándokút első keresztjének felállítása:** Gyimesbükkötől Csíksomlyóig tart az a turistaút, amely a Csíki-havasok gerincén haladva az egész kistérséget átszeli. Ezt szeretnénk zarándokúttá alakítani. Tavaly pünkösdkor a helyi plébános szervezésében sikerült az első keresztet felállítani a Kontumáci kápolnánál.
12. **Társzervezés a Gyimesbükkön zajló pünkösdi ünnepségen:** A pünkösdi ünnepség alkalmával Gyimesbe érkező buszok utasainak kerestünk szálláslehetőséget.

Mezőgazdasági tevékenységek

A kistérségi társulás kiemelt feladatának tekinti, hogy a térségre jellemző hagyományos, környezetbarát mezőgazdálkodás fennmaradását segítse. Ennek érdekében az elmúlt években kezdeményeztük és segítettük a gazdaegyesületek tulajdonában lévő tejszarnokok kialakítását és terveinkben szerepel egy feldolgozóüzem létesítése is. 2009-ben az alábbi tevékenységeket valósítottuk meg:

13. **Pályázati csomag összeállítása gazdák részére:** Hét gazdának készítettük el a pályázatait a „Félig önellátó gazdaságok támogatása” című intézkedéshez, amellyel évi 1500 € támogatást kapnak a gazdaságuk fejlesztéséhez 5 éven keresztül. Minden pályázat sikeres volt, a támogatásokat az első évre már ki is fizették.

14. Sajt készítő tanfolyam: A térség gazdái számára sajt készítő tanfolyamot szerveztünk. A kurzust Románia egyik legnevesebb biosajt készítője, Lavinia Schuster tartotta. A felkészítőt kétféle, kultúrával ellátott, minőségi sajt, kefir és joghurt elkészítésének praktikáit sajátíthatták el a gazdák. Itt olyan módszerekkel készültek a tejtermékek, amelyekkel a boltok polcain, vagy akár külföldi piacokon is versenyképesek lehetnek a térség gazdái.

15. Pályázati forrásból segítettünk négy tejcsernok tejminőség-ellenőrzését két csíraszám- és három szomatikus sejtszámmérő vásárlásával, az ár felének kifizetésével és a berendezések külföldről való behozatalával. Támogatásban részesült a delnei, borzsovai, csomortáni és gyimesfelsőlói tejcsernok.

16. A gyimesfelsőlói tejcsernok építését tanácsadással segítettük, támogatással hozzájárultunk a tej csíraszám mérését és a szomatikus sejtszám mérésére alkalmas műszerek megvásárlásához, és azokat kedvezményes áron beszereztük a gyártók magyarországi és szlovákiai telephelyén.

17. Hagyományos termékek népszerűsítése: Összeállítottunk egy adatbázist a térség helyi, hagyományos módon előállított termékeiről. Sikeresen pályáztunk egy népszerűsítő kiadványra, amelyben helyet kaptak hagyományos módon előállított élelmiszerek és kézműves termékek egyaránt.

Képzés

18. Két napos tréning a Pogány-havas kistérség munkatársai számára: 2009. februárjában a Kistérség munkatársai két napos képzésen vettek részt Görbepatakán a Bagolyvár panzióban, ahol Chris Worman amerikai szakértő segítségével tervezték meg a 2009-es év tevékenységeit és a forrásbevonási technikákat.

19. Tanulmányút szervezése: 2009. október 11. és 18. között a kistérség polgármesterei, tagjai, turisztikai vállalkozók és fiatalok egyhetes tanulmányúton vettek részt, Magyarországon a Szigetköz-Mosoni-Sík térségben, valamint Szlovákiában és az Ister-Granum Eurorégióban. A tanulmányútnak 26 résztvevője volt, akik a hét során vidékfejlesztési tevékenységekbe nyerhettek betekintést, valamint lehetőség volt testvér-települési kapcsolatok építésére. A vendéglátó Szigetköz-Moson-Sík LEADER Egyesület szeptember közepén a kistérség vendége volt.

20. A kistérségi munka bemutatása Angliában, Cambridge-ben. Rodics Gergely, a kistérségi társulás igazgatója szeptemberben előadást tartott a Cambridge-i Egyetemen rendezett „A mezőgazdasági táj, mint az európai kultúra kézjegye” című nemzetközi konferencián. Az előadás nyomán megnőtt az érdeklődés a csíki és gyimesi hagyományos gazdálkodás iránt, több angliai és német egyetem kezdeményezett együttműködéseket.

Ökológia, természetvédelem

- 21. Növény és állatfajok feltérképezése a kistérségben:** Több évtizedes elmaradásban van térségünk, mivel nem készült hivatalos felmérés, hogy területén milyen állat- és növényfajok élnek, ezek közül melyek védettek. Ezt a hiányt kívánjuk pótolni azzal a kutatási programmal, amelyet a Sapientia és a Babes Bolyai Egyetem kutatóival és a Hargita megyei Környezetvédelmi Ügynökség munkatársaival közösen végzünk, és amely munkát az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) támogat.
- 22. Hegyi kaszálók, legelők: A biodiverzitás és hagyományos kultúra forró pontjai:** Az ENSZ Környezetvédelmi Alap által támogatott projektünk célja, hogy minél több csíki és gyimesi gazda számára ismertté váljon, hogy az a gazdálkodás, amit folytatnak, nem csak a megélhetés szempontjából fontos, de a gazdálkodás révén kialakult táj és a kaszálókon, legelőkön élő növény és állatfajok sokféleségének fenntartásában is fontos szerepük van.

- 23. Szelektív hulladékgyűjtés a kistérség iskoláival közösen:** A kistérség 14 iskolájával és 2000 diákjával közösen 2009. április 22-én, a Föld napján megtisztítottuk a kistérség patakjait és folyóit, amelyet egy hetes szelektív hulladékgyűjtés előzött meg az iskolákban. Ennek folytatásaként a megyei tanács támogatásával ősszel tájékoztató előadásokat tartottunk az iskolákban a szelektív hulladékgyűjtésről, amit egy második hulladékgyűjtési akció követett. Összesen 13 tonna hulladéktól szabadult meg a kistérség, melynek nagy része műanyag palack. A legtöbb szemetet begyűjtő diákok ajándéksapkát kaptak.

- 24.** A kistérség rendelkezik néhány egészen különleges vizes élőhellyel, amelyek bizonyíthatóan tízezer évek óta minden évben kiszáradnak és az esőzések idején újranedvesednek, ezáltal egész különleges élővilág alakult ki bennük a delnei Szent János templom környékén. Ezeket a területeket a felszántás vagy a beépítés veszélyezteti, emiatt információs kampánnyal igyekszünk a tulajdonosok és a környék lakóinak a figyelmét felhívni e területek fontosságára.
- 25. Legelőtisztítási kaláka Csomortánban:** A kistérség munkatársai, valamint a kistérségben élő fiatalok legelőtisztítást végeztek Csomortánban a helyi közbirtokossággal közösen. Ezzel a tevékenységgel köszöntük meg, hogy a közbirtokosság tűzifával támogatta a kistérségi irodát.

- 26. Szénakészítő kaláka szervezése Gyimesbükkben:** Augusztus végén szénakészítő kalákát szervezetünk Gyimesbükkben Sárig Attila, helyi fiatal segítségével, aminek az volt a célja, hogy olyan területeket kaszáljunk le, amelyek magas természeti értéket képviselnek. Az első kalákán 10-en vettek részt, köztük külföldi vendégek is. A kalákát szeretnénk minden évben megszervezni, ami a későbbiekben turisztikai programmá válhatna.

Épített örökség

27. **Két napos falukép-védelmi konferencia:** Két napos konferenciát szerveztünk Erdély épített öröksége és a székely falukép védelméről a Kós Károly Egyesüléssel, a Hargita és Kovászna Megyei Tanáccsal, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal közösen 2009. december 15-16. között. A konferencia alatt több kiállítás anyagát is láthatták a résztvevők, többek között a Pogány-havas Kistérség falukép-védelmi kiállítását is.
28. Elkészült és 150 példányban kiosztottuk a kistérségi társulás által készített **„Faluképvédelem” című filmet**, amely a kistérség 2007-ben indult falukép-védelmi programját kíséri végig, és oktatási, figyelemfelhívó célt is szolgál.

Kommunikáció, kapcsolatépítés

29. **Károly herceg és Rodics Gergely májusi találkozásját** követően a Clarence Hallban, a herceg londoni rezidenciáján több órás egyeztetés során körvonalazódtak az együttműködés lehetőségei a herceg két munkatársával, Justin Mundyval és Jeremy Staniforth-tal, akik a romániai projektek lebonyolításáért felelnek. A képen látható hölgy barátunk és munkatársunk, Barbara Knowles.

30. **A Szigetköz-Moson-Sík Leader Egyesület vendégül látása a kistérségben:** 3 napos programot és szállást szerveztünk a vendégeknek, amely lehetővé tette a térség bemutatását, valamint közös projektek, és testvér-települési kapcsolatok kialakítását.
31. **A kistérség ügyvezető igazgatója Angliában** népszerűsítette a kistérség munkáját, aminek révén számos új kapcsolat alakult ki ottani szervezetekkel, szakemberekkel, és támogatókkal, amelyek a következő években a természetvédelem, turizmus és a vidékfejlesztés területein éreztethetik majd hatásukat.
32. **A honlap fejlesztése:** a magyar mellett létrehoztuk az angol és román nyelvű változatot.
33. **A kistérségi naptár** 2006. óta minden évben készül. Idén a kiadvány új formát kapott, és már nem csak vidékünk szépségeit mutatja be, de ismerteti a 2010-re tervezett projektjeinket is, és a naptár révén támogatás nyújtására is lehetőség van az ott megfogalmazott konkrét célokra.
34. **Rendszeres sajtó megjelenés a helyi újságokban:** igyekeztünk a kistérségi eseményekről, rendezvényekről hírt adni a helyi sajtóban.
35. **Rendszeres találkozók szakértőkkel,** információ és tapasztalatcsere, valamint együttműködések céljából.
36. **Kampány a 2%-ért.** Egy egyszerű, de mutatós kiadvánnyal próbáltuk a kistérség költségvetését bővíteni a személyi jövedelemadó 2%-ának adományozásával.

2009-BEN BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK

	Támogató	Téma	Igényelt támogatás	Elnyert Támogatás
1.	Nemzeti Vidékfejlesztési Program 1-es tengely, 141-es intézkedés	Félig önellátó gazdaságok támogatása	7 gazda x 7500 Euró	7 x 7500 Euró
2.	Hargita Megye Tanácsa	Szelektív hulladékgyűjtés a Pogány-havas Kistérségben	5 880 Ron	4 800 Ron
3.	Eurotrans Alapítvány	A kistérség hagyományos termékeinek bemutatása – kiadvány	6 500 Ron	2 000 Ron
4.	Nemzeti Vidékfejlesztési Program 4-es tengely 431-es intézkedés, 3. rész	LEADER program ismertetése, a vidékfejlesztési terv elkészítése	40 000 Euro	40 000 Euro
5.	Szülőföld Alap	Hegyi kaszálók: a hagyományos kultúra és a biodiverzitás forró pontjai - konferenciaszervezés	2 000 000 Ft	750 000 Ft
6.	ENSZ Környezetvédelmi Alapja – GEF SGP	Hegyi kaszálók: a hagyományos kultúra és a biodiverzitás forró pontjai	28 280 Dollár	28 280 Dollár
7.	Nemzeti Vidékfejlesztési Program 1-es tengely, 143-as intézkedés	Mezőgazdasági tanácsadói szolgáltatás beindítása	200 000 Euró	Elutasítva
8.	Szülőföld Alap	Hagyományos Termékek boltja	2 610 000 Ft	Elutasítva
9.	Szülőföld Alap	Csík-Gyimes Naturpark honlapjának elkészítése	980 000 Ft	Elutasítva
10.	Alexandria Alapítvány	Gyimesvölgyi hagyományok háza	2 000 Euró	Elutasítva
11.	Civil Alap	Faluképfelmérés és a Hagyományos székely ház tervpályázat	17 248 Euró	Elutasítva
12.	Communitas Alapítvány	Pályázatíró tanfolyam	5 500 Ron	Elutasítva
13.	Hargita Megye Tanácsa	Életiskola közösségünk megmaradásáért	3 000 Ron	Elutasítva
14.	Hargita Megye Tanácsa	Marketing tevékenység a gazdaság fejlesztéséért	10 600 Ron	Elutasítva
15.	Hargita Megye Tanácsa	A kistérség hagyományos termékeinek bemutatása – kiadvány	5 000 Ron	Elutasítva
16.	Hargita Megye Tanácsa	Marketing tevékenység a turizmusban	7 000 Ron	Elutasítva
17.	Asociația pentru Relații Comunitare	Forrásbevonási technikák	10 000 Ron	Elutasítva
18.	Polgártárs Alapítvány	Ökoturisztikai infrastruktúrafejlesztés: tanösvények és kilátó Csíkban és Gyimesben	20 000 Ron	Elutasítva